

Opprør

Samarbeid mellom arbeidarrørsla og kunstnarar er ikkje noko nytt i Høyanger. I 30-åra var fagrørsla med å skipe lokalavdeling av foreininga «Kunst til folket». No arbeidar kunstnarane med aluminium

SIDE 12

MEDLEMSBLAD FOR RØD VALGALLIANSE NR. 1 1998

Dette nummer:

FISKERIUTVALG I
RV?

SOSIALISMESTEVNE

FARLIG
FORMULERING

BYGDELISTER I
1999-VALGET

FRA
ARBEIDSPLASSEN

KONTANTSTØTTE

MARXISME,
FEMINISME OG
SAMFUNNSMORAL

DEBATT

Sosialisme- debatten fortsetter

Returadresse:
Rød Valgallianse
Osterhaus gate 27, 0183 Oslo

C-BLAD

Et RV utafør Stortinget

Konsekvensen av at RV datt ut av Stortinget begynner å synes. Som forventet ser man det tydeligst i mediadekninga. Når de store krisene inntreffer, når Bondevik har sittet i 100 dager og patta på en sigar, eller når Hermansen lurer sigaren fra den samme Bondevik, er det ingen av Akersgatas kjekke gutter og jenter som tenker på å snakke med RV. Vi blir ikke invitert til TV debatter på samme måte som før, og vi har trøbbel med å bryte lydturen når vi gjør egne utspill.

Samtidig merker vi konsekvensene også i forhold til vårt eget arbeid. Reint fysisk fører de økonomiske innstrammingene med seg at vi som jobber på kontoret får et noe mere intimt forhold. Vi har flytta ned en etasje, sammen med RU og AKP, og har trengt oss sammen på tre trange

kontor. Vi merker også forskjeller i arbeidsmåten og temaene for arbeidet vårt. Bare i løpet av de 3-4 månedene vi har vært utafør, er kompetansen vår på Stortingspolitikk blitt svekka. Fokuset fra Osterhausgata til Stortingshallen har gått ned, og mildt sagt visa versa. Vi har i liten grad jobba med de tinga som foregår i parlamentet korridorer. En diskusjon om å starte ei skyggestortingsgruppe er ikke blitt endelig konkludert, og i mens finner folk annet å gjøre.

Det at fokuset vårt på Stortinget svekkes har etter mitt syn både sterke svake sider. Svakheten er kanskje enklest å få øye på. Vi klarer ikke å serve våre kommune- og fylkestingsrepresentanter på samme måten som før (foreløpig). Langt mindre ressurser legges ned i å analysere statsbudsjetter og stortingsproposisjoner, noe

som begrenser den kollektive kunnskapen om mange saker. Og sist men ikke minst så bidrar vårt svekka fokus til å fjerne fokus fra oss.

På den andre sida mener jeg også å kunne se at vi med å falle fra Stortinget i større grad får muligheten til å sette vår egen dagsorden. Både for å prioritere det indre partiarbeidet og for å sette særegent politisk fokus på saker vi er opptatt av. Dette er sjølsagt ikke lett, så lenge vi må slåss om plassen i media, men det kan vi bli flinkere til. Det er på et vis befriende å kunne lese stortingsstoff i dagsavisene og tenke, faen for noe visvas de driver med, framfor å alltid være satt i en parlamentarisk ramme hvor en må finne måter å få kommentert stoffet på.

RV utafør stortinget bør bli et sterkere

RV. Vi må allerede nå sette oss målet om å komme tilbake igjen i 2001. Et parti som har satt sosialisme som målsetting for det norske og det internasjonale samfunnet vil ha sjøre, for ikke å si uoverkommelige problemer med bare å snuse på målet sitt hvis en ikke sitter i nasjonal forsamlinga. Dette tror jeg vi vil klare, gjennom langsiktig og godt arbeid. Men alle må huske at et RV utenfor stortinget er et arbeid med langt mere ansvar på lokallag, fylkeslag og enkeltmedlemmer. Det er slutt med å surfe på Erlings arbeidskraft og TV opptreden, det er tilbake til 100 lister i 99 og tusen blomstrende blomster. Lykke til og igjen, godt nytt år.

Aslak Sira Myhre

Farlig formulering

Så vidt jeg kan overblikke miljøet og personene rundt RV, så er det ikke-sært mange aktive og bevisste stalinister ute og går. Den største aktivisten av disse er Jan R. Steinholt som også er en av drivkreftene bak bladet Revolusjon. Om det er nødvendig, kan jeg grundig dokumentere det jeg her skriver, men fram til poenget: Steinholt skriver om revolusjonær moral og ikke uventet gjenntar han Lenin i dette spørsmålet: «Vår moral må alltid underordnes det som skal til for å forene arbeiderklassen slik at den evner å styrte utbytterveldet.»

Hos Lenin heter det 2. oktober 1920: «Vi sier at vår moral er fullstendig underordnet hensynet til proletariatets klassekamp. Den kommunistiske moral som tjener den kampen.» (For det kommunistiske samfunn.)

Problemet med denne type formuleringer er at noen må bestemme eller avgjøre hva det er som «forener arbeiderklassen» og hva som er frigjørende proletær klassekamp. Lenins akilleshæl var at han selv til enhver tid visste bedre enn noen hva som var korrekt proletær klassekamp uten å ha utført noe proletært arbeid noen gang i sitt liv!

Det var bolsjevikkiske metallarbeidere som utgjorde kraften bar Arbeideropposisjonen av mars 1920. Lenin raste som et vilt dyr i mot den og gikk så langt at han på et plenum i SK i august 1921 ville ha dem ekskludert fra partiet, noe som krevde 2/3 flertall. Lening manglet en stemme på å få en massiv proletær fraksjon kasta ut av proletærpartiet. Hvor be-

finner moralen seg her?

Jeg har ikke tenkt å løse dette moralske problemet her og nå, men bare peke på at i en fornyelse av RV må vi foreta en høyst kritisk vurdering av Lenins definisjon og praktisering av hva som er «revolusjonær moral». Jeg er tilbøyelig til å tro at den tradisjonen som utgår fra Rosa Luxemburg gir oss noen holdepunkter som er langt mer aktuelle og moderne enn Lenins amoralske moralisme hvor han og kommissærene til enhver tid definerte dens riktighet.

«Kanskje venstresidas første bidrag til en moralsk opprustning bør være at en ny generasjons intellektuelle sørger for utvikling av en fornyet sosialistisk realisme på kulturfronten?» skriver Steinholt.

Nå står det ikke «sosialrealisme» hos Steinholt, men siden han ellers er slik en ihuga forkjemper for Stalin som «kommunist», går tankene uvilkårlig tilbake til 1934 hvor Sovjetunionen vedtok sosialistisk realisme som statens kunstform mot «formalistene».

Det ble også innledningen til klappjakten på Osip Mandelstam, Pilnyak, Isaak Babel, Meierhold og alt som var av betydelige og særpregete kunstnere i riket.

Med henblikk på programmet som RV skal lage, bør man etter mitt skjønn holde seg langt vekk fra alle formuleringer om kunst som bringer opp assosiasjoner fra Josef Stalins program 1934, og som igjen ble repetert av maouis-

tene i Jenan hvor de også fikk det travelt med å knekke «ukorrekte» kunstnere.

Den nye generasjons intellektuelle som Steinholt snakker om, har i den siste tid fått seg to store sjokk: Det ene var at RV-formannen ikke ville ha noen Opera i Oslo (kanskje landets værste og mest nedslitte arbeidsplass) og at samme person spontant støttet opp om det udemokratiske «dinjeskifte» i Klassekampen. Om man nå også kommer trekkende med begrepet «sosialistisk realisme» med røtter i Moskva 1934, tror jeg vi må vente lenge til RV blir kulturarbeidernes parti.

Jan Hårstad

Opprør

MEDLEMSAVIS FOR RØD VALGALLIANSE

Besøk Rød Valgallianse på internett
<http://www.rv.no>

Ansvarlig redaktør:
Aslak Sira Myhre
Redaksjon:
Trond Myklebust, Finn Olav Rolijordet, Maj Lindholt

Grafisk utforming: Trond Myklebust

Trykk: Oslo Avistrykkeri, Oslo

Adressen til Opprør:
Osterhausgate 27, 0183 Oslo.
Telefon 22 98 90 58
Telefaks 22 98 90 55
E-post: oppror@rv.no

Rød Valgallianse, Osterhausgate 27, 0183 Oslo
Telefon 22 98 90 50
Telefax 22 98 90 55

Neste nummer:

Dødlinje 20. februar.

Send inn bidrag!

Kontantstøtte - det nye klasseskillet

I heftet «Om statsbudsjettet 1998» skriver RV: Kontantstøtte eller kvinnefrigjøring? Fra 1. august kan de som har en unge på ett år få kr 3.200 hver måned (kr 36.140,- pr. år) hvis ungen ikke er i barnehage. Regjeringa kaller dette valgfrihet. RV sier det er et nytt klasseskille. De som ikke har råd til å betale barnehageplass, må bli hjemme med ungen. Arbeidslivet lukkes dermed for familier med dårlig råd.

Tuve Gry Øyan i Dagsavisen (Arbeiderbladet) skrev noe lurt 25.11.97: Men for kvinner med lite utdanning og svak tilknytning til arbeidslivet, stiller det seg annerledes. De kan oppleve kontantstøtte framfor barnehageplass som et reelt alternativ til en slitsom og lite givende jobb. Prisen de kan komme til å betale, er at når ungene er blitt større, stiller de bakerst i køen på arbeidsmarkedet, så de ufrivillig bindes til en livslang økonomisk avhengighet av menn med minstepensjon som framtidsmål.

Det som beskrives her, er situasjonen for mange tusen deltidsansatte og de av dem som skal bli mor. Unge jenter på deltid, i dårlig betalte jobber, vil bli presset av familiens helhetlige økonomiske situasjon til å velge bort en utgift - barnehageplassen - med en inntekt - kontantstøtten. Dette er et tilbakeslag for kvinnekampen. Informasjon om erfaringer som allerede er høstet med kontantstøtte, fant Opprør i Næringslivets Ukeavis 9. januar i år. Vi siterer fra forsiden:

Kontantstøtte gir kvinneflukt

Ni kommuner har allerede innført en ordning med kontantstøtte til småbarnsfamilier som ikke benytter barnehage. Erfaringene er at det er blitt enda vanskeligere å skaffe kvinnelig arbeidskraft. I næringsministerens hjemkommune, Ulvik, har både bedrifter og offentlige institusjoner store problemer med å få tak i ufaglært kvinnelig arbeidskraft.

og blar over på «beste leseside», side 3: Kontantstøtte kan gi KVINNEFLUKT

Ni kommuner har allerede innført en ordning med kommunal kontantstøtte. Ordningen har gjort det enda vanskeligere for bedriftene å rekruttere og beholde kvinnelige arbeidstakere.

Fra 1. august vil alle barnefamilier med barn mellom ett og to år motta 36.000 skattefrie kroner dersom de ikke benytter barnehage som får offentlige tilskudd.

De lokale ordningene varierer en del i omfang: Laveste støttebeløp er 20.000 kroner per barn per år, høyeste er 33.000 kroner. I noen kommuner omfatter ordningen alle barn mellom null og tre år som ikke går i barnehage, i andre kan kun foreldre til ettåringer søke om kontantstøtte.

Sponheims hjemkommune

Ulvik herad i Hordaland er den kommu-

nen i landet som var tidligst ute med kontantstøtte. Allerede i 1993 vedtok kommunestyret at de familiene som ikke benyttet barnehage skulle få 22.000 kroner årlig for barn mellom ett og tre år.

Næringsminister Lars Sponheim var tidligere ordfører i Ulvik. Da vedtaket om kontantstøtte ble gjort satt han i formannskapet i Ulvik.

Rådmann i Ulvik, Oddrun Godejord, forteller at kontantstøtten har gjort det enda vanskeligere for de lokale arbeidsgiverne å skaffe kvinnelig arbeidskraft.

– Hos oss er det nå like vanskelig å få tak i ufaglærte renholdere og hjemmehjelpere som sykepleiere, forteller Godejord.

Også husøkonom Solveig Hellesnes Upheim på Brakanes hotel i Ulvik har store problemer med å få tak i arbeidskraft:

– Det er særlig vanskelig å få tak i stuepiker lokalt. Kontantstøtten er nok en medvirkende årsak til at en del kvinner har anledning til å være hjemme, sier Hellesnes Upheim.

Enorm interesse

Bodø kommune er den siste kommunen i landet som har vedtatt egen ordning i landet med kontantstøtte. I Bodø var ordningen så populær at ordføreren i hurten og styrten måtte innføre en søknadsfrist for å begrense kommunens utgifter. Da ordningen trådte i kraft fra årsskiftet var det kommet inn 510 søknader, av disse var 499 innvilget.

Verken Bodø kommune eller NHO Nordland har foreløpig noen oversikt over hvilke konsekvenser ordningen vil få for næringslivet.

– Jeg er spent på hvordan kontantstøtten vil virke når den statlige ordningen trer i kraft fra august. Lavtlønnede kvinner med mindreårige barn må jobbe mye hvis de skal sitte igjen med mer enn 36.000 kroner etter skatt når de samtidig må betale for flere barnehageplasser, sier Ulvik-rådmann Oddrun Godejord.

Kommunene Valle, Bykle, Sirdal, Åseral, Aurland, Stavanger, Forsand, Ulvik og Bodø gir kontantstøtte. Nannestad, Nes, Oppegård, Sørumsund, Ullensaker, Ås, Haugesund, Eigersund, Asker, Grimstad, Valle, Bykle, Sirdal og Åseral vurderer å gi

Regjeringen Bondeviks forslag

For å sikre en reell valgfrihet for barnefamilier når det gjelder omsorgsform for barna, foreslår regjeringen å innføre en kontantstøtteordning. Reell valgfrihet innebærer både at det finnes barnehage tilbud til de som ønsker det og at familier som ønsker andre omsorgsformer gis økonomisk mulighet for dette valget. Ordningen vil også bidra til en mer rettferdig fordeling av offentlige midler mellom familiene som henholdsvis har og ikke har barnehageplass.

Kontantstøtten foreslås gitt til familier som ikke benytter seg av omsorgs-

Kvinner tilbake til hjemmet med kontantstøtten

FOTO: KLASSEKAMPEN

løsninger som drives med statlig driftstilskudd. De som benytter en korttids barnehageplass med statsstøtte får kontantstøtten avkortet i forhold til dette. Full kontantstøtte svarer til det statlige driftstilskuddet for en heldags barnehageplass. For 1998 er det foreslått at full kontantstøtte utgjør kroner 36.140 pr. barn pr. år.

Ordningen foreslås innført for 1-åringer fra 1. august 1998, med en utvidelse av ordningen slik at 2-åringene inkluderes fra 1. januar 1999. De barna som har utløst kontantstøtte som 1-åring i 1998, men som fyller 2 år i løpet av høsten, vil omfattes av en overgangsordning. På denne måten sikres kontinuiteten i støtten for de familier som omfattes av

ordningen fra august 1998. De budsjettmessige konsekvensene for 1998 er beregnet til 760 mill. kroner. Bevilgningen er basert på et gjennomsnittlig antall barn pr. årskull på 61.000 barn og en utbygging av barnehageplasser for 1-åringer i tråd med budsjettforslagene for 1997 og 1998.

Kontantstøtteordningen og den administrative innretningen må utredes videre og legges fram for Stortinget som egen sak i løpet av våren 1998. Det er tatt høyde for de budsjettmessige konsekvenser i 1998 ved å øke ymse-posten med 760 mill. kroner.

Maj Lindholt

RVs politikk:

– Nei til kontantstøtten.

Når mange vil velge kontantstøtte, skyldes det

- at de ikke har råd til barnehageplass,
- at hverdagen er for stri,
- at kvinner jobber i dårlig betalte deltidsstillinger.

RV vil heller ha gratis barnehager til alle.

6 timers arbeidsdag med full lønnskompensasjon, en reform som vil

- skape flere arbeidsplasser,
- gi deltidsarbeidende kvinner full jobb,
- gi familiene mer tid til å leve.

Vedtak fra AU

Målsetninger for Sosialismestevnet(ene)

1. Gjenreise den strategiske debatten om sosialismen.

2. Få til et opplegg som kombinerer:

– at den revolusjonære venstresida kal oppdateres på nye og viktige trekk som får innvirkning på sosialismevisjonen og strategien for sosialismen.

– at nye folk skal få kunnskaper om de klassiske marxistiske diskusjonene

– at folk som jobber politisk på forskjellige områder skal få mulighet til å sette sine saker i et større og strategisk perspektiv.

– at viktige motsetninger i og utenfor RV skal tas opp og diskuteres uten å stemme over historia eller jage alle andre.

3. Skape en «norsk» sosialismedebatt. Gjenreise visjonen om sosialismen som et framtidens samfunn. Åpne diskusjonen for andre grupper som har grensebrytende mål og sette sosialisme å dagsorden utenfor den snevre venstresida.

4. Øke interessen for ideologisk debatt og studer innad i RV, og gjøre denne debatten mere interessant for andre. Legge grunnlaget for videre debatt fram mot landsmøte og for RV et mere interessant ideologisk sted for andre.

5. Knytte andre grupper tettere opp til RV gjennom aktivt å trekke inn eksterne innleder og invitere til debatter.

Socialismestevnet vil bli gjennomført som ei samling med flere parallelle seminarer. Vi begynner på fredag kveld med åpning og en del kultur og små innledninger. På lordagen blir det ei plenumsinnledning før vi starter seminarrekken. Søndag blir også seminarer, men med to plenum. På lørdagskvelden blir det arrangert fest med tilhørende herligheter, åpen for konferansedeltagere og andre. Grunnen til at vi deler konferansen opp i flere seminarer er at vi prøver å dekke opp en variasjon av behov, og ønsker å trekke deltagere fra forskjellige miljøer. Det vil bli mulig å følge ei rekke av seminarer som henger sammen, eller man kan hoppe fra det ene til det andre. Seminarrekken har fått følgende overskrifter:

1. Hva er sosialisme, sosialismens utseende. Temaer knytta opp til sosialismen som samfunnssynet, etter en revolusjon. Et tema som prøver å belyse hva sosialismen faktisk vil bety, hva som er mulig og hva om er ønskelig. Hensikten er delvis å utfordre forskjellige miljøer i og utenfor RV til å tenke ut over kapitalismen, og delvis å synliggjøre en moderne sosialisme til forskjell fra de diktaturene folk forbinder med ordet.

2. Har vi sett sosialisme, sosialismens tidligere ansikter. Drøfting og oppsummering av positive og negative erfaringer med sosialismen, eventuelt det om har blitt kalt sosialismen. Må belyse både de historiske og ideologiske forutsetningene og sammenhengene. Bør både være drøfting av historia og en del sentrale marxistiske dogmedebatter.

3. Fra a til å, kapitalisme og sosialisme. Hvordan kan en overgang fra kapitalisme til sosialisme skje, hva ved dagens Norge, dagens kapitalisme er det om peker mot sosialisme, hva er kreftene for forandring, hva er kravene for forandring osv. Dette temaet tenkte jeg bygd opp for å belyse sider ved dagens samfunn og sider ved dagens klasseforhold etc. Denne bolken vil være nært knytta opp til den norske klassekampen i dag, og til teknologiutviklinga slik vi ser den.

Velkommen til Sosialismestevnet

Helga 8 - 10. mai vil RV arrangere sosialismestevne i Oslo. AU har nå vedtatt målsetninger og den overordna strukturen for stevnet. Samtidig har flittige sjeler rundt i landet begynt å jobbe med de lokale stevnene. Hordaland har valgt å kombinere Sosialismestevnet med årsmøte. På den måten håper de å samle folk fra hele fylket, både til strategidebatt om RVs framtid og til diskusjon om sosialisme for neste årtusen. Fylkesstyret i Hordaland har valgt å legge demokratispørsmålet som et kjernepunkt i sosialismediskusjonen. Dette vil også bli et gjennomgangstema på det store stevnet i Oslo.

Opprør som forberedelsesmaterie

Vi tar sikte på å gi ut 3 utgaver til av Opprør før selve stevnet. Disse avisene vil ha egne stevnesider som vil fungere som forberedelsesmaterie. Etterhvert som folk melder seg på konferansen vil de få disse utgavene av Opprør tilsendt, i tillegg til oppsummeringsnummeret som kommer etterpå. Dette helt uavhengig av om de er medlemmer av RV eller ikke.

Påmeldingspakke i februar

I god tid før neste Opprør vil det bli sendt en påmeldingspakke til alle lag. Denne pakka skal inneholde, pris, sted og temaer for innledningene på stevnet. En god del av innledernavna vil også være klare. Så snart pakken har kommet, er det lurt å begynne å melde seg på. Gjerne før også, for de som er streke i troen. Jo før vi får oversikt på hvor mange som kommer til å delta, jo fortere vil konfe-

ransen bli bra. Målet er 500 deltagere med stort og smått. Noe sånt vil vært en stor seier, samtidig som vi tror det faktisk er mulig. Det vil bli reiseutjevning og subsidiering av deltagelse på konferansen, så det skal være mulig å komme og hit uansett hvor en bor i landet.

Sett opp buss, eller fellestransport

Det er kjekkere å gjøre ting sammen. dessuten er det billigere og letter å mobilisere til. Vi håper at partilaga i Bergen og Trondheim klarer å sette opp busser eller annen fellestransport for stevnedeltagere. kanskje er det også mulig der du bor. Jo mere en bygger opp fellesaktivitet, små og store stevner og studier på forhånd, jo mere utbytte får man ut av konferansen.

Vel møtt til en vår, ei helg og et år med diskusjon om sosialisme, demokrati, framtida og oss. Vel møtt til Sosialismestevnet til RV.

Aslak Sira Myhre

Opprør trenger redaktør – finnes det en redaktør som trenger Opprør?

Dette er ikke ei utlysning, men en forespørsel. Opprørs redaktør, Trond Myklebust, har blitt headhuntet av Klassekampen og har begynt der som kulturleder. Dette betyr at vi foreløpig har vært nødt til å omdisponere dem som jobber på kontoret i forhold til stillinger, men på sikt er dette en uholdbar situasjon. Vi er derfor på utkikk etter en person som kan tenke seg å jobbe med denne avisa ut landsmøteperioden februar 99. Stillingen er i fleksibel 50-100%, med varierte oppgaver. Vi er interessert i å komme i kontakt med folk som kan passe inn i vårt arbeidsmiljø og til oppgavene. En fullstendig jobbeskrivelse er vanskelig å gi, delvis fordi vi kan tilpasse oss litt etter personen, men kjennetegnene er:

1. Innsamling av stoff, redigering av avis. Redaktøren skal samle stoff fra skribenter landet rundt, og redigere ei avis som skal komme minst 10 ganger i året. Redaktøren skal holde kontakt med RV lag og samle inn stoff om hva som skjer rundt i landet.

2. Journalistikk og reising. Redaktøren må skrive om de viktigste tinga som skjer i RV-land og det er fordel hvis vedkommende har anledning til å reise for å dekke arrangementer og aktiviteter rundt omkring i landet.

3. Layout. Det er en fordel hvis redaktøren selv kan sette avisa. Vi jobber i QuarkXPress og Photoshop. Datakunnskap er en fordel i jobben.

Jobben betinger kjennskap til og interesse for RVs politikk, og redaktøren vil måtte belage seg på å delta i en del felles arbeid på kontoret vårt i Osterhausgata 27. Hvis du er interessert i dette håper vi at du tar kontakt med oss, enten via e-post rv@rv.no, fax 22989055, telefon 22989050 eller post RV, Osterhausgt 27, 0183. Kontaktperson er Finn Olav Rolijordet.

Fiskeriutvalg

Problemer innefor fiskeriindustrien ble en god sak for RV i Møre og Romsdal under valgkampen. Dette arbeidet bør fortsette, gjerne ved at man oppretter et eget utvalg i RV som behandler disse spørsmålene

RV fikk tilgang på materiale sommeren 1997 som dokumenterte at fabrikktrålerflåten hadde drevet en underrapportering av 75.000 tonn fisk til en verdi av 490 mrd. kroner i årene 1987-91. Vi fikk også dokumentert at flåten har gått med enorme underskudd (i snitt 200 mill. kroner pr. båt etter fire år), mens fabrikktrålerflåten har blitt framholdt som den mest lønnsomme delen av fiskeflåten. Det ble også påvist at fabrikktrålerflåten har hatt amneste i forhold til gjeldende lov- og regelverk, mens samme lov- og regelverk er blitt håndhevet i forhold til andre deler av fiskeflåten.

RV kjørte fram underrapporteringa på en større pressekonferanse i Tromsø, det ble laget et forslag om granskning av hvem som er ansvarlig og hvorfor de hadde sørget for denne særbehandlinga. Seinere ble det laget et brev til granskningskommisjonen for bankkrise hvor RV ba dem granske hva slags betydning fabrikktrålerflåten hadde hatt for bankkrise. Det ble laget et krav til fiskeriministeren om granskning av to konkrete

fartøy, Havstrand og Prestfjord. Fiskebåtredernes forbund var raskt ute og stemplet oss som tullinger. Det var relativt vanskelig å følge opp sakene i media. Saken ble kjørt av førstekandidatene i Finnmark, Troms, Nordland, Møre og Romsdal og Oslo.

Etter valget

Denne saken har gått videre i en del kystaviser i hele høst og på nyåret. Bente Volder har skrevet en rekke kronikker/tilsvare på kronikker for å kjøre saken videre/forsvare RVs politikk. Det har ikke vært noen samordning med andre deler av RV, så dette arbeidet har vært en ensom sak.

Hva handler denne saken om og hvor viktig er den?

Denne saken handler om bosettinga langs kysten i distrikts-Norge, om en forsvarlig ressurskontroll og om korrupsjon på høyt plan. Fordelene fabrikktrålerne har fått og løgnene om lønnsomheten har vært brukt som argument for å skvise kystflåten, spesielt sjarkflåten. Dette har store ringvirkninger med hensyn til arbeidsplasser – både for sjarkfiskerne og kystflåten og i fiskeindustrien på land.

Underrapporteringa handler både om økonomisk svindel og svindel med hvor mye fisk som tas opp av havet. Det gjør enhver forsvarlig ressurskontroll umulig. I tillegg er den store overkapasite-

ten i store fiskefartøy en enorm trussel mot fiskeressursene. Dette handler også om norsk imperialism på verdenshava.

Løgnene om lønnsomhet har vært kjent på høyt plan i det politiske Norge og har vært brukt til å gjennomføre en enorm overføring av verdier til noen få topper i fiskeri-Norge. Det økonomiske fusket har vært dekket over av Fiskeridepartementet og Rikstrygdeverket i årevis. Saken er så stor at det må ligge store og viktige spørsmål bak. Mange har spekulert i at det har vært forbindelser til militær etterretning. Derfor handler denne saken også om avsløringa av makta i Norge og hva slags virkemidler de tar i bruk.

Mulige allierte

Siden denne saken handler om bosetting og ressurser, vil det være mange mulige allierte – miljøbevegelsen, kystbefolkninga, fiskarkvinnelag, arbeidere i fiskeindustrien i distriktet, enkeltpersoner som har forsøkt å avsløre/rydde opp/være sand i maskineriet. Samtidig er det viktig å være klar over at makta har brukt svært harde virkemidler overfor dem som har utgjort opposisjonen i ulike sammenhenger. Mange dyktige folk har jobbet i årevis og personlig betalt en høy pris, uten at de ansvarlige på toppen har blitt avslørt.

Etter valget har Bente Volder jobbet alene med denne saken. RVerne nordpå

Vedrørende spørsmål om fiskeriutvalg

RVs AU har behandla forepørselen fra Kjell og Bente. Vi tror at det kan være en god idé å sette igang et fiskeriutvalg, men innser samtidig at vi ikke har kapasitet til å ta initiativ eller drive et sånt utvalg. Vi sitter heller ikke med den nødvendige kompetansen her i Oslo. Et sånt utvalg vil ha sin base på Vestlandet og i Nord-Norge. Vi vil derfor viderebringe forepørselen til de fylkeslaga som vil bli berørt med spørsmål som det er behov for, interesse for og kapasitet til å drive et slikt utvalg. Vi håper at Ålesund RV vil være pådrivere i et slikt arbeid. Hvis det viser seg å være interesse for å drive et fiskeriutvalg, ber vi fiske-RV om å komme tilbake med en søknad til landstyremøtet i månedskiftet februar/mars, evt. i juni. Det er opp til LS å sette ned utvalg og gi dem budsjetter.

For AU, Aslak Sira Myhre

har jobbet med fiskeripolitikk i årevis, nokså mye på hver sin tue. Hvis det skal jobbes videre med dette saksområdet, er det nødvendig å samordne kreftene. Saken bør for det første drøftes i landsstyret for å vurdere om RV skal jobbe videre med dette, og – hvis RV skal det – må det opprettes et utvalg som får muligheten til å samordne det. Hvis det skal jobbes med å trekke inn allierte, må RV sentralt også jobbe med det.

Bente Volder og Kjell Stephansen

Bygdelister i 99-valget?

Neste valg er kommune-/fylkestingsvalg

Det som antakeligvis kommer til å bli aktualisert i dette valget vil være spørsmålet om rene interesselister eller bygdelister. Debatten omkring dette har blåst seg opp i Hamarregionen på grunn av planer om å flytte sjukehusfunksjoner til Elverum, samt at lærerhøgskolene i de to by-

ene er planlagt slått sammen.

Begge deler er inngrep fra sentralt hold, og skillelinjene i standpunktene går på tvers gjennom blant annet Arbeiderpartiet på Hamar (ordfører mot varaordfører).

Denne debatten er interessant fra RV-synspunkt, for jeg er overbevist om at

bygdelister blir et hett tema i den kommende lokalvalgkampen - ikke bare i Hedmark, men antakeligvis over hele landet. Det hele bunner jo i folks mistillit til de etablerte partiene og lokalpartienes manglende vilje og evne til å stanse sentrale overgrep.

I Hamar har nå bygdelista ti representanter i kommunestyret. De utgjør en protest, og det blir antatt at disse representantene vil lage en liknende «interesseliste» også til fylkestingsvalget i Hedmark. Ved siste stortingsvalg fikk jo Bastesenslista stor oppslutning - så trenden er nep-

pe noe Hedmark-fenomen.

Jeg oppfordrer Opprør til å starte en debatt om hvordan RV skal forholde seg til slike lister. Kjør en åpen debatt, og la de lokale RV-laga få slippe til i denne debatten.

Ikke minst mener jeg en slik debatt har betydning i Hedmark og Oppland der vi kun har en representant i ett kommune-styre (Lillehammer).

Einar Gullord

Det finnes neppe en «Hedemarken-liste»

HAMAR: Oppstyret de siste dagene, først og fremst i lokalmediene, om arbeidet for å stille en egen tverrpolitisk Hedemarken-liste under fylkestingsvalget neste høst, ser ut til å være grunnløst.

av STEINAR GRONDEKX

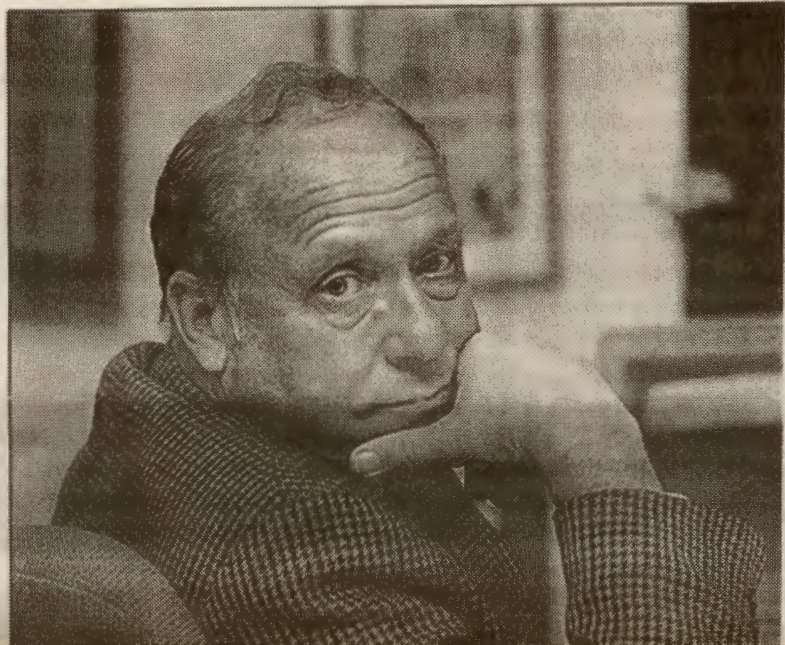
En HA-skriver gir ingen vedkjent og stå bak arbeidet med en egen Hedemarken-liste. Stadig mer tyder der på at hele saken har sitt utspring i intervju Hamar-ordfører Odd Aspell ga til TV Innlandet tirsdag kveld.

— Men jeg har aldri sagt og vet heller ikke om noen som prøver å få til slik liste. Det er ikke engang noen som har sagt til meg at de vil prøve å gjøre det, og dessuten har ingen spurt meg om jeg vil stå på en slik liste, sier Aspell til HA.

Får henvendelser

En Aspell får stadig vekke henvendelser fra nær eller mindre tilfeldige personer som ønsker å støtte ham i sjukehusstriden mellom Elverum og Hamar.

— Noen av henvendelsene har nummer fra personer som stoler på de politiske partiene i sjukehusstriden. Noen av disse, hvor mange husker ikke, har sagt at noen burde sørge for å ta initiativ til en egen Hedemarken-liste, eller har spurt meg om ikke det kunne være et alternativ. Det sa jeg også i tv-intervjuet. Men utover dette har jeg ingen kunnskap om Hedemarken-liste, sier Odd Aspell.

Stort engasjement

Kommentar

Gullord reiser viktige spørsmål i forbindelse med forberedelsene i valgkampen 1999. Når folk ikke bekjenner seg til ideologier og ikke har mye til overs for politikere, er det interessegruppene/bygdelistene som sanker stemmer. Det er grunn til å tro at disse apolitiske listene konkurrerer sterkt med RV om stemmene. Svein Olsen gjorde et kjempevalg i Vågan kommune ved stortingsvalget, men resultatet for RV i hele Nordland hadde nok vært mye bedre uten Bastesenslista. Slik jeg ser det, har RV to alternativer: Enten å argumentere mot slike lister på politisk-ideologisk grunnlag (de som står på apolitiske lister har kanskje bare en felles sak og ellers spriker de i mange retninger), og at folk heller bør kjempe for viktige saker innenfor etablerte partier. Eller å slå seg sammen med slike lister

for å sikre seg innflytelse. I Kristiansand slo RV seg sammen med Miljøpartiet De Grønne ved valget i 1995 (sjekk dette) med gevinst og på Notodden har det vært tilsvarende valgsamarbeid. Tverrpolitisk liste i Fredrikstad henvendte seg til de andre politiske partiene og tilbød valg støtte til partier som ville gå inn for å oppløse storkommunen, noe Erling Folkvord gikk sterkt inn for da han satt på tinget. Store lokale saker som inspirerer folk til interessekamp kan gi RV muligheter eller konkurranse. Det er opp til RV å møte utfordringen! Det skal bli spennende å se om Hedmark RV kommenterer spørsmålet. Hedmark RV stilte ikke liste i noen kommune i 1995 ...

Maj Lindholt

Fra arbeidsplass

Har du av og til tenkt på at arbeidsdagen kan inneholde mye ulikt? Pussig, trist, sinnsvakt, smådramatisk eller morsomt? Og gjerne noe som kan sees på politisk, men på en ganske annen måte enn det som vanligvis sorterer under begrepet politikk? Hvorfor ikke dele det med andre? Det som skjer på mikroplanet hos deg kan åpne store rom hos en annen. Dessuten, gjennom å bearbeide din nære virkelighet med ord, kan du mestre den bedre selv, kanskje gjennom å se humoren i galskapen ...

*et femminutt
er ti minutt
og ikke et kvarter*

*sa formannen
han var rød
i ansiktet*

... som i dette lille diktet av fiskepinnepakkersken Marion Palmer. (Fra samlingen alle pikene løper til vinduet, Orkana Forlag, Stamsund 1995.)

Dagsavisen Klassekampens selvbestaltede arbeidsutvalg for dannelsen av et faglig råd vil, i tillegg til andre ærerike sysler, forsøke å starte opp en fast spalte å lå «Fra arbeidsplassen» og inviterer hermed deg og dine arbeidskamerater til å være bidragsytere.

Som mange halvgamle lesere vil kunne minnes, var «Fra arbeidsplassen» tekster som herjet på Klassekampens sider fra midten av åttitallet til begynnelsen av nittitallet ... i alle fasonger, signert med pseudonymer eller fulle navn, kursivert eller normaltekstet, med eller uten fjærpenn, tegninger, fotos, trykkfeil, dypere mening ... hatet og elsket, på nynorsk, bokmål og engelsk, forfattet av begge aldre og alle kjønn.

Vi gjengir et par av dem for å slå an tonen. Så er det opp til deg og folka rundt deg.

Å gjøemme seg for sjefen

Sjefens siste dag på jobben kan være hard! Han skal bespises og roses. Hos oss fikk han avskjedslunch av sine nærmeste.

Mens vi satt i matsalen i arbeidsklær og gumla på nistepakken, skiftet det øvre skikt til finklær og gikk på hotell med sjefen.

Men sjefen føler for oss alle. Alle skal få et håndtrykk med «takk for alle årene vi har hatt sammen».

Vi var forbanna, vi ville ikke ha sjefens hånd. Med det samme han steig ut av bilen stakk vi av i forskjellige retninger. Noen på do, og noen på lageret. Den nyansatte ungdommen – som ikke klarte å komme seg unna – måtte med et forlegent smil

trykke sjefen i handa. – Hvor er Larsen og de andre? spurte sjefen. Med ungdommelig lojalitet kom svaret: – det vet jeg ikke.

Fra utsiktsplassen på lageret blei det trukket et lettelsens sukk da sjefen svingte ut fra parkeringsplassen.

– Han gir seg ikke så lett, han kommer igjen, sa ungdommen.

Og sjefen kom før vi hadde trudd. Lageret nådde vi ikke, men to man klarte å okkupere de eneste toalettene. Gjennom toalettveggene hørtes en fortvila stemme: – Faen, får håpe han gir seg snart.

To par ører lytta etter skritt. Der hørte vi de. Håndtaket trykkes kraftig

ned, først på den ene dørra, så på den andre. – Jeg holder på å pisse i buksa.

Heldigvis var det ikke sjefen. Jeg nekta å forlate toalettet, men kameraten på nabotoalettet – som var mindre standhaftig – overlot plassen til den pissetrengte.

Uten noen mulighet for retrett da han kom ut av garderoben, kasta sjefen seg over han. – Takk for alle årene vi har hatt sammen. Med senka blikk kom svaret: – Takk i like måte. Nederlaget var et faktum.

– Hvor er Larsen? spurte sjefen.

– Jeg har leita etter han i hele dag. Med et fandenivoldsk og hevn-gjerrig smil svarte min forhenværende kamerat –

han er på do.

Mens jeg sitter innelåst på do hører jeg sjefens myndige røst – er du der inne Larsen?

Ikke faen om jeg svarer, biter tenna sammen. Bestemmer meg for å sitte resten av dagen om nødvendig.

Etter en halv time gløttet jeg på døra og ser min svikefulle kamerat stå og flire ute i garderoben.

*– Er sjefen gått?
– Ja, men vær sikker på at han kommer igjen.*

Den dagen gikk jeg hjem før arbeidstidas slutt. Jeg gir ikke frivillig fra meg en så dyrkjøpt seier.

JAMMERDAL

Samtaler i en garderobe

I disse ørkesløse midt-i-mellom-høst- og vinterdager, da det verken er fargerikt løv eller skiføre å glede seg over, er det ikke lett å finne på noe opplyftende å si, når jeg treffer Per i graderoben om morran. Jeg prøver meg med:

– Så er det på'n igjen, da!

– Jeg synes ikke det er noe annet enn det, jeg.

Det samme gjentar seg hver dag. Jeg tar bussen, Per går til jobben. Han kommer to minutter før meg inn i garderoben. Når jeg kommer inn døra, er han akkurat i ferd med å legge skjorteflakene pent innunder arbeidsbuksa, som han holder i spenn mellom låra. Dette skjer hver dag. Hvis bussen er litt tidlig ute, står han med ett bein nede i

arbeidsbuksa. Hvis bussen er sein, er han i ferd med å dra opp buksesmekken i det jeg passerer. Han krummer ryggen, bruker hele kroppen.

Større variasjoner er det ikke. Vi jobber ikke på samme avdeling, men vi kjenner hverandre fra før.

Når vi begge er ferdige med jobben, på hver vår avdeling, treffer vi hverandre i garderoben igjen.

Han dusjer hjemme. Jeg dusjer på jobben. (Eller slipper han unna og dusjer før?)

I alle fall: Når jeg har hendta håndkle, før jeg går inn i dusjen, er han ferdig påkledd, og jeg sier:

*– God middag!
– Det er dyrt, det! svarer han.*

MASKINKJØRER'N

Hvordan begynner du?

Ta kontakt gjennom å sende et hyggelig brev i posten til

Nils Amund Raknerud
Bentsegata 4 ogg. II
0465 Oslo

eller elektronisk til
nilsamun@newmedia
som er samme sted.

Vi vil også kunne hjelpe deg med å skrive hvis du ønsker det. Bruker du vanlig post er det fint om du sender med returfrimerke, da postkontoret mitt er borte vekk ... Presiser om du vil bruke pseudonym («Fra arbeidsplassen» hadde fulle navn som signaturer, men også sånne som Myllarguten, Steppeulven, Mors lille Ole, Lisa, Bølla, usynlig, Beste-

mor, Maskinkjører'n, Frank i Moss, Tor med Hammeren, Kælkskvetten og Patriert Permiot). Redaksjonen må i alle tilfeller kjenne ditt fulle navn og adresse. NB. Oslo Børs og Statsministerens kontor anses i denne sammenheng ikke som arbeidsplasser (hvis det ikke der du som vasker der), og innlegg herfra vil bli refundert prompte. Ellers er tak-

høyden himmelhøy.

Politisk korrekthet totalt irrelevant. Du har 29 muligheter. Det gjelder bare å sette dem sammen riktig. Komma og punktum kan vi hjelpe deg med. Ikke tenk noe mer på det. Skriv!

Vennlig hilsen

Nils Amund Raknerud

assen

Reiser månen med trailer?

Jeg skal være med pappa i traileren til Rekefjord i kveld, he he. Pjokken ser med blå øyne opp på dama som står i døråpninga. Han har ringt på samtlige av de to og tyve husa i strøket.

– Så gøy da Sven. God tur.

Han smiler og trasker hjemover. Denne dagen ha gått tregt.

Tre og et halvt år gammel. Første turen. Storebror har allerede vært med mange ganger han, til Stavanger, Oslo, ja til og med Tyskland. Men så er storebror åtte år.

Endelig er det Svens tur. Det er ikke bare lett å ha en storebror som kan alt og vet alt og får lov til alt.

Han har såklart vært inne i bilen mange ganger. Sittet bak rattet og styrt og sånn, men bare på lissom. Men denne gangen...

Pappa har lasta bilen med råreker i Danmark. Han kommer inn med ferga i kveld, og så skal de to avsted. Bare de to altså, aleine. I morra skal de losse i Rekefjord. Sikkert et tøft sted. Sikkert masse reker og en svær rekefabrikk. Kanskje får han se inne i den.

Han står i to timer på stolen i kjøkkenet og kikker ut av vinduet, nedover veien. Venter. Nå må vel pappaen være her.

Det er blitt mørkt før traileren kommer innover den smale veien. Han ser av markeringslysene at pappa har med seg hengeren. Det kunne godt vært lyst, så alle sammen kunne sett at han reiste. Godt at pappa blåste med horna som han pleier.

Når pappa kommer inn døra står Sven ferdig påkledd i ganga. Soveposa under den ene armen, bam-

sen under den andre. Han har pakka en bag med t-skjorter, for det gjør alltid pappa.

Men pappa skal klemme mamma og spise før de drar.

– Nå kan vi vel reise? Skal de aldri bli ferdige med å klemme?

Han får sitte på pappas arm de femti metrene ned til traileren.

Bamsen får sitte på armen til Sven.

Klokka er over ni. Han står oppå motorkassa og får av seg tøyet. Pappa hjelper med pyjamasen. Så kryper han ned i køya bak pappas rygg. Det lukter så godt av lastebilparfyme. Det er deilig og varmt, og han kjenner den lune brumminga av Scaniaens V-8 motor.

– Scanina 142 har V-8 motor. Det har han fortalt tantene i Barnehagen.

Pappas rygg er trygg og god. Sven strekker seg i køya, bamsen ligger i venstre armkrok. Den dempete countrymusikken er god. Gjennom sidevinduet siver månen inn, den driver og stiger over granholtet og er kjempestor.

– Klar Sven? Pappa setter bilen i gir og starter opp. Klar han? Han har vært klar i mange år.

– Klar pappa? Han smiler tilbake til månen. Den er ikke helt klar av tretoppene enda, og når de kjører følger den med. Etter femti meter dunker han hodet i pappas albu.

– Du pappa. I kveld tror jeg månen også skal til Rekefjord.

Hundre meter ned i gata sover han.

STEPPEULVEN

43.000 mennesker stemte på RV høsten 97. Flere enn noensinne. Samtidig betalte bare litt over 1200 mennesker kontingenten sin. Disse tallene henger ikke sammen. Når nesten et halvt hundretusen mennesker er villige til å stemme på et rabiat revolusjonært miniparti, må grunnlaget for medlemmer være en god del større.

Tallene for 1997 er på mange vis gode. Vi har fått over hundre nyinnmeldinger, de fleste over internett, og de fleste uten at vi har gjort noe som helst fra vår side for å samle dem inn. Medlemstallet er svakt stigende i forhold til 1995, som er et år det er «naturlig å sammenligne seg med». Likevel er det varskotid. Gamle medlemmer faller fra, vi holder langt høyere medlemstall de åra i mobiliserer mot hverandre på landsmøter, og nye medlemmer blir ikke fulgt opp. Hvis RV skal overleve som politisk kraft inn i det oppskrudde nye årtusenet må det fornying til. AU har derfor vedtatt ei stor vervekampanje våren 98. Medlemskontingentinnkreving vil gå ut i månedsskifte januar/februar, og f.o.m. 15. februar t.o.m. 15 mars vil hele RV sette igang verveaksjon. Landsmøte i 1997 satte et mål om å nå 2000 medlemmer. For øyeblikket er vi langt fra et sånt mål, men det bør ikke glem-

mes. Det er et svakhets-tegn hvis RVs størrelse minker samtidig som vår oppslutning øker.

Vedtektene sier at årsmøter for lokal og fylkeslag skal være avslutta i løpet av våren. Flere lag, bl.a. Notodden og Hordaland har bestemt seg for å drive aktivt vervearbeid fram mot årsmøta. Sentralen vil samtidig med at medlemspurringene går ut sende ut lister over registrerte medlemmer til alle lag. Sjekk disse listene, og bruk dem. Medlemsarkivet vårt er ikke perfekt enda, så ta kontakt om noe er feil eller om dere lurar på noe. Hvis dere har fått nye medlemmer, ta kontakt med dem og følg dem opp. Hvis dere synes det mangler folk, så gi oss beskjed.

Medlemsmassen er vår viktigste politiske kapital. Tida er innefor å øke denne kapitalen. Tida er inne for å samle flere folk til revolusjonært arbeid, eller til støtte for dette. Vi har i løpet av de siste åra vunnet stadig flere folk sin sympati for arbeidet vårt, for tenkinga vår og for ideen om et mere rettferdig samfunn. Skal vi komme videre må denne sympatien bli til handling, til skoloring studier og lag. Begynnelsen på dette er å få folk til å legge inn to små hundrelapper i året til RV kontoen. Du og ditt lag er utfordra, det arbeidende folk forventer resultater.

RV trenger deg og du trenger RV. RV er ikke et stortingsparti (for tida) og ikke et Dagblad-parti. Vi blir ikke spurt om å sitte i regjering, og ikke vil vi det heller. Vi baserer vårt politiske gjennomslag og synliggjøring på medlemmene våre og deres aktivitet. I dag har vi alt for få medlemmer. For få fordi vi trenger flere aktive som kan bidra til å gjøre RV sterkere land og strand rundt. For få fordi alt for få å deltar i de spennende diskusjonen som pågår i partiet. Og ikke minst for få fordi alt for få av de som støtter oss velger å fortelle ver-

den og oss det gjennom å betale kontingent. Langt flere enn de som er medlemmer regner seg som RVer i dag. Nå er det fire år til neste stortingsvalg, og takk for det. I mellomtid vil Carl, Torbjørn og sentrumsregjeringer lage mest mulig bråk for oss. Det er fire år til neste gang en kan spytte dem i fjeset med stemmeseddelen. Imens er ikke RV på tinget og livet er hardt. Da er muligheten tilstede til å gi beskjed likevel. 200 kroner til RV kontoen 0823 03 11944 er et klart signal til alt og alle. Bli med å stikk hull på den blå ballongen, bli med i RV.

Vervekampanje - bli med i RV

Marxisme, feminism

Rett før Stortingsvalget holdt Ivar Brevik fra Norsk Institutt for By- og Regionsforskning et foredrag i Humanismens Hus om ny-fattigdom i Norge. Han viste til tre forskjellige måter å regne ut fattigdom på som alle, ifølge Brevik, hadde sine svakheter. De lå på rundt 10 prosent. Fra salen ble han spurt hva som var hans egen oppfatning av fattigdommens omfang i Norge. Brevik svarte: Et sted mellom 15 og 20 prosent. For å sammenfatte definisjonen av hva det vil si å være fattig i Norge på slutten av 90-tallet, sa Brevik: Det å være fattig er å ikke kunne ønske seg noe.

Nylig viste NRK 1/Brennpunkt, en reportasje gjort av to sosialantropologer fra Sør-Afrika. Her ble det norske maktbyråkratiet og borgerskapets rikdom og rasisme dokumentert med utenforståendes øyne. Årsaken til både fattigdommen og rasismen tillegges systemet. Offisielt er det verken noe parti eller noen enkelt personer som vil innrømme at de ønsker det sånn.

Offisielt er det ingen som vil forsvare det faktum at det i dag er større forskjeller «etter» skatt. Dette er selvfølgelig propaganda. Store deler av borgerskapet og maktbyråkratiet ønsker en stor gruppe fattige og arbeidsløse, da det er en forutsetning for at systemet kan fungere. Sjøl AP- og Sentrumsregjeringas kapitalisme trenger en salderingspost. For at denne salderingsposten, som er de fattige og undertrykte, ikke skal angripe makta, som jo er rette instans å angripe, er det lønnsomt og taktisk for makta å legge skylda på en allerede utsatt «gruppe». En «gruppe» som ikke har særlig røtter i nasjonen Norge, som ikke kan vise til hva mor, far og besteforeldre har gjort for landet i de harde 30-åra, under krigen osv, (som jo i seg sjøl også for de fleste «gode nordmenn», er reinspikka propaganda). En «gruppe» som er lett å skille ut på dialekten, melanin produksjonen, kroppen eller religionen. Altså sørger makta for å sette to lite politisk bevisste «grupper» opp mot hverandre. Vårt mål må være å avsløre maktas kyniske bruk av retorikk og strategi og å motivere undertrykte til å ta opp kampen mot denne makta. Konsolidere politisk, kulturelt, religiøst og økonomisk undertrykte folk.

Deler av arbeiderklassen som stemmer AP og støtter LO, og deler av det «gode» borgerskapet, som gjennom sin borgelige humanisme føler at de mer eller mindre tilhører periferen på venstresida, ved å stemme SV eller t.o.m. SP og Venstre, tror at samfunnet kan forandres gjennom holdningsendringer, utredninger, komiteer og annet som ikke er noen trussel verken for makt- eller pengefolk, og som *de* ikke har noe problem med å møte med en viss velvilje da arbeidet med utredningene demper enhver opprørstrang og ofte renner ut i sand. Hvor så velvillige og gode kvinnesker igjen «reiser seg» og krever nye utredninger osv. osv.. De som vinner på dette er kapitalismen og maktbyråkratiet. Når disse komiteene en gang iblant får gjennomslag, skyldes det at foreslått forandring også kommer eliten til gode og en sjelden gang, gjerne etter at de riksdekkene mediene har skjont at stoffet er salgbart, også de dårligst stilte til gode.

Skal vi få gjort noe med denne «utviklingen», må vi ta utgangspunkt i marxismen.

Med Marx skjedde det en revolusjon i filosofiens eller tenkningens historie. Tesen «Filosofien har bare fortolket verden forskjellig. Det det gjelder, er å forandre den», er ikke mer en ca. 150 gammel. Historisk sett er Marx en jyping og har konkurranse fra Platon som levde for 2400 år siden, Augustin som levde for 1600 år siden, Descartes som skreiv sine bøker for 350 år siden og Kant som publiserte sine verk på slutten av 1700-tallet. Foruten å sette opp et skarpt skille mellom det objektive og det subjektive (vi kan ikke si noe sikkert om virkeligheten men bare om oss sjøl og

Gud) skreiv Kant også politiske teorier som støttet opp om borgerskapet og det bestående; den hvite mannlige konservative eiendomsbesitter.

Hvis vi bruker kvinneskelivet som metafor for filosofiens historien, så har Marx knapt begynt på skolen ennå. Marx videreutvikling den hegelske dynamikken, og har sammen med Hegel skapt det første markante skille i tenkningens historie. Vi kan snakke om før og etter Marx (Hegel står i parentes da hans filosofi på mange måter er en mellomting mellom Kant og Marx og hvor Marx så bort ifra Hegels filosofiske idealisme). Fra det statiske til det dynamiske. Fra Gud til Jord. Fra forklaring til forandring. Nå er det noen som vil påstå at Marx ikke gjorde noe særlig framskritt, at han bare videreutviklet de joniske naturfilosofier (greske filosofer fra tida før Platon). En sånn påstand forutsetter at man er politisk blind og sysler med metafysikken (det oversanselige), og da påstår man også at Gud eksisterer og at det som skjer på jorda ikke har så stor betydning. Men for en som verken tror eller ønsker mirakler eller et evig liv i himmelriket på en muggen sotteseng, blir Marx og Hegel de viktigste og mest betydningsfulle tenkere i den vestlige verdens historie og de kommer til å være det i mange århundre framover.

Arbeiderklassen/underklassen og de revolusjonære/forandringkrevende intellektuelle må ta utgangspunkt i Marx. Nå finnes det imidlertid en annen politisk retning innen tenkningens historie som samtidig med kapitalismens framgang siden slutten på 70-tallet, har vokst seg sterkere og som i stor grad bygger videre på de filosofene jeg har nevnt ovenfor. En form for metafysikk, altså det oversanselige, og hvor den franske filosofen Derrida har vært det sentrale forbildet siden slutten av 60-tallet (Nå har jeg nettopp fått tak i «Marx'spøkelsen» av Derrida hvor det i redaktørens forord står at boka markerer en politisk dreining i Derrida forfatterskap. Jeg har ikke lest boka ennå og kjenner derfor ikke til hvor kraftig denne dreininga er. Allikevel betyr ikke Derridas eventuelle dreining, at disiplene hans også dreier sitt syn. Jmf. bl.a. den tidligere Kulturredaktøren i KK, Eivind Røssaak, hans skribleri i KK og en artikkel i «Bøygen» (organ for nordisk språk og litteratur) nr. 4/96). Jeg tar utgangspunkt i denne konkurrerende tenkningen da den er sentral i det vi kaller postmodernisme eller relativisme og som i siste instans støtter opp om kapitalismen og liberalismen.

Sjøl om vi ikke prater om eller tenker så mye på Platon til daglig, er han sentral i vår kultur. Han vokst opp i en urolig tid men krig som avløste ny krig og hans virkelighetserfaring var nok ganske mer brutalt enn hva vi som har vokst opp i Norge etter krigen har. Platon søkte det evige, det uforgjengelige og det éne. Det oversanselige, det som ikke kunne gripes eller bli berørt av virkeligheten. Det som ville bestå sjøl alt liv på kloden ble utryddet. De såkalte ideene, eller «gudene». Ideen av katten var én, den var evig og uforgjengelig og var bare «en tanke» om den éne flotteste og mest perfekte katten som aldri forsvant sjøl om alle kattene på jorda ble utryddet av pest. Formålet til alle de levende kattene var ifølge Platon, å strebe etter å nå denne éne ideen om katten, eller kattens gud som Platon i sitt kloke hue hadde framkalt. Katten ville aldri klare å bli lik, men kattens formål var ifølge Platons teorier, å strebe seg så nær som mulig. Det lå liksom i katten at det var det den skulle gjøre. Når det gjalt katter og hester var jo dette i og for seg greit. Verre gikk det når han kom til «mennesket». Ideen om den gode mannen som skulle frigjøre seg sine dårlige jordiske og naturlige sider og strebe etter å nå ideen om denne éne, uforgjengelige, evige og skjønne mannen. Dette kunne han bare klare ved å «bli» sin egen sjel gjennom filosofering. Sjela er jo bare «god og snill» og hvis den ikke er det skyldes det at den er «smittet» av den fæle kroppen som man må «løsrive» seg fra. Platon trodde at

sjelen var evig og at den var fanget i kroppen. Men nå fantes det altså to typer «mennesket», kvinnen og mannen, men i teorien om den éne, var det bare plass til ett «mennesket» og det var jo selvfølgelig mannen som fikk den plassen. Mannen var den éne, kvinnen var en kopi og hun ville aldri kunne oppnå den samme verdien som mannen (I dialogen Staten kommer Platon med revolusjonære teorier om likestilling, men seinere forlater han dette i en like kraftig konservativ revolt). Ifølge Aristoteles var kvinnen en dårlig kopi av mannen og ville aldri p.g.a. mannens sæd, noe han mente var livets kraft, kunne komme i nærheten av mannen.

Kristendommen institusjonaliserte disse ideene. Platon hadde laget et hierarki av ideer hvor det på «toppen» var den siste, endelige ideen som lyste opp alle de andre ideene. Den ytterste ideen, som ikke lignet så lite på sola i virkeligheten, var lyset i ideenes verden og lyste opp alle de andre ideene (Platon trodde altså at disse ideene faktisk var til, ja ideen om katten var mer virkelig enn katta som fløy mellom beina hans). I Kristendommen ble denne ideen Gud, og han var en mann. Det er klare paralleller her, ingen tviles om det.

Det jeg er ute etter, er en mentalitet, et bilde av mentalitetens historie sett fra kvinne/mann perspektivet.

Da renesansen, som betyr gjennfødelse, og spiller på nyoppdagelse av den antikke greske kultur, vokste fram på 12- og 1300-tallet var den mer biologiske og virkelighetsnære Aristoteles allerede fanget av kirken, spesielt ved Thomas Aquinas, og det var den platonske mentaliteten som lå til grunn for det som kom i kjølevannet av renesansen, nemlig opplysningstida. Nå var Gud mer eller mindre kjøvet til siden til fordel for liberalismen og hvert mann kunne sjøl prøve å bli gud, altså fortsette der Platon slapp, men nå i skikkelse av Faust, han som selger sjela si til djevelen i bytte mot all visdom (=Gud). Så dukker Kant opp, den siste «store»

e og samfunnsmoral

før Hegel. I motsetning til Platon som bruker et litterært og lekende språk, er Kant kjedlig, streng og matematisk og i tillegg uhyre konservativ. Det som skiller Platon fra Kant og for den saks skyld Descartes, er at Platon ikke kjente til den kristne Gud, men filosofert seg fram fra hva vi kan kalle «ingenting» og nærmest skapte Gud, eller i det minste modellen til Gud. Kant og Descartes latter som om de gjør det samme, at de i utgangspunktet er frie og at de så ender opp med Gud. Men allerede tidlig i sine verker avslører de at Gud er utgangspunktet og at filosofien i både første og siste instans støtter seg på den kristne Gud og det mannsdominerte bildet av Gud jeg refererer til her (Descartes: «Meditasjoner over filosofiens grunnlag» oversatt av A. Aarnes og Kant i utvalg: «Moral, politikk og historie», redigert av Eivind Storheim).

Kvinner og noen menn har kjempet for å bryte gjennom dette bilde av virkeligheten, spesielt siden slutten av forrige århundre (kvinnekampen er også historisk sett ved sin begynnelse). Sjøl om vi har vunnet mye, er det langt igjen til vi når likestilling. Vi kan bare sjekke språket vårt og en fin start er å lese «Egalias døtre» av Gerd Brantenberg, etter mitt syn en viktig politisk roman. En ting er at boka setter kjønnsrollene på huet, altså gjør en fullstendig revolt av kvinnen og mannens posisjon i samfunnet. Det er science fiction og det er morsomt. Men sjøl en SF-bok må skrives med språket, en bit av virkeligheten. Brantenberg setter språket og dermed virkeligheten på huet i en «virkelig», språklig ramme og etter at jeg leste denne boka på begynnelsen av 80-tallet, har jeg aldri glemt «kvinneske» istedenfor «menneske» og bli hva «dam» vil istedenfor bli hva «man» vil.

Målet vårt bør være å tenke på kvinnesket som ett. Når det gjelder følelessmessig personlighet mener jeg det er bedre å dele opp i maskulinitet og femininitet. Vi bærer alle mer eller mindre av dette. Fordi kvinnen har mulighet til å bære fram et liv gjennom ni måneder og føde dette livet med sin kropp, har de et klart fortrinn i å utvikle omsorg for det nære, et begrepe jeg mener faller inn under femininitet. At kvinnen også er født med en større prosent femininitet er vel neppe tvilsomt. Kvinnens fysiologi gir dem et fortrinn.

Sett fra mannens perspektiv har kvinnekampen vært å vinne mer maskulinitet, bryte seg inn i mannens dominerende verden. Sett fra kvinnens perspektiv har det vært en frihetskamp. Denne kampen må de selvfølgelig fortsette. Samtidig er det nå vår tur til å bryte oss inn i kvinnens dominerende verden, det feminine. Eller for å si det på en annen måte, gjøre oss fri det mannsbildet vi er oppvokst med hvor det feminine har vært undertrykket.

Altså, i større grad ta utgangspunkt i kvinnen eller det feminine som nå i flere tusen år har vært undertrykket, og starte en prosess hvor målet er å vinne frihet, bryte oss inn i kvinnens verden. Jeg snakker ikke her om den «mjuke mannen». Jeg snakker om den frie mannen. Skal vi ha noe håp om å få røska opp i maktas bastioner trenger vi å være sterke, men det må være en styrke som retter seg mot det kollektive og det nære, ikke mot egoet og det fremmede (ting, penger, én gud o.l.).

Jeg har tidligere, på KK-forum, skrevet at Marx var jordnær og at teoriene hans har blitt løftet opp i himmelen av menn. Muligens var Marx mer påvirket av himmelriket enn jeg har trodd, spesielt med tanke på determinismen som ligger i marxismen. Uansett mener jeg at det maskuline forhold til stjernene og alt som blinker der oppe eller der framme, er en stor bøyg for forandring. Det skaper håpløshet og leder oss enten inn i apatiet eller inn i en drømmeverden hvor vi med letthet «realiserer» våre glansbildemål (les Dagbladet 21. januar hvor de slår opp et bilde av kapitalen og borgerskapets

kunstneriske helt, Odd Nerdrum. Han har malt et bilde av en kvinne med amputerte armer og bein som ligger i ekskrementer og pisser. Så sier Nerdrum: «Jeg synes det har så mye skjønnhet i seg»...Det er sjelden proveserende kunst er god kunst. Uten skjønnhet er det verdiløst... Her ble den amputerte kvinnekroppen nesten et stilleben, en...pære». Nerdrum proveserer for enhver pris, akkurat som Carl I. Hagen.

Nå skal det verken særlig talent eller fantasi til for å klare å provesere på seg en «gruppe» som i utgangspunktet sliter med mer motstand enn de fleste andre av oss, i dette eksempelet de handikappede. Historiebøkene, som jo er det enhver ambisiøs kunstner sikter etter, kommer aldri til å nevne dette bildet. Bildet er allerede dødt for alt annet enn kapitalen).

Da Marx sa at religionen var opium for folket kan jeg ikke i dag se at det skulle være noe særlig forskjell å si at det tradisjonelle kommunistiske utopiet er opium for folket. Og opium skaper apati, noe som er alle forandrings største fiende. Vi må kutte ut ideen om at utopiet er en drøm, hvor alle er lykkelige hel tida og alltid elsker hverandre. Utopiet er likestilling, et sted hvor folk i størst mulig kvinneskelig grad prøver å se hverandre så betingelsesløst som mulig. Utopiet må ta utgangspunkt i virkeligheten. Utopiet er her i små biter.

Kvinner tåler mer smerte enn menn. Jeg tror det skyldes at kvinnen er mer jordnær enn menn, ikke først og fremst fordi de er kvinner, men fordi de bærer mer feminitet. Menn tåler ikke den brutale virkeligheten på samme måte som kvinnen, som noe naturlig, nettopp fordi de bærer for mye maskulinitet, for mye Gud som skal styre og forandre for enhver pris. Dette har vi arvet fra Platon. Og her tror jeg vi er ved et viktig punkt:

«Menn bærer generelt for mye ansvar for det totale og for lite ansvar for det nære». Utopiet er her i små biter, vi må lære å se dem, lære å sette pris på dem og vi må tilstrebe å salme dem sammen. Det kreves kamp, det kreves tålmodighet og kan bare skje gjennom humanisme og med feminin majoritet.

Om det er Karl Marx, Gerd Brantenberg eller RV'ern Trond Andresen som tenker henholdsvis politisk, litterært språklig eller teknisk (KK-forum), tror jeg det skjer mye av det samme i tankene deres. Det skjer et møte mellom det maskuline og det feminine, det konstruerte og det naturlige, mellom det kontrollerte og det løssluppene (spiseforstyrrelser har med kontroll å gjøre, en kontroll som ene og alene er styrt av reklame og borgelig kultur. Jeg tror de med mye maskulinitet har større biologiske anlegg for å utvikle denne sykdommen. Imidlertid vinner de ofte muskler istedenfor da det er det maskuline «ideale»). For de med overvekt av femininitet er «ideale» å være slank. Jeg mener at mye muskler eller det generelle sunnhetsysteriet og slanking er to sider av samme sak). Jeg bruker altså det feminine og det maskuline som et alternativ til mann og kvinne eller høyre og venstre hjernehalvdel. Siste nevnte er i følge hjerneforskningen, ikke særlig aktuelt lengre.

Arbeidet mellom de to hjernehalvdelen er langt mer kompleks enn tidligere antatt. Årsaken til at jeg interesser meg for det maskuline og det feminine, er at vi menn er undertrykket elitens bilde av forholdet maskulinitet og femininitet. Jeg mener at vi menn er lurt, manipulert av skolverket og subtile maktstrukturer og at mange av oss prøver å leve opp til myter som jeg mener strekker seg tilbake til de greske filosofene og som bare kapitalismen og liberalismen tjener på. Nå er det mange kvinner og menn som har skjont dette for lenge sida og for hva jeg veit er det sikkert skrevet en del om dette også. Men vi må gjenta det og vi må søke teorier som støtter og bygger opp om dette.

Det er ikke noe to blokk system lengre, ingen

kald krig som vi kjenner den fra etterkrigstida og fram til slutten av 80-tallet. Men vi kan prøve å skape en ny blokk politikk i Norge, en front hvor et marxistisk parti stiller seg opp mot resten, inkludert SV som nå, etter hva Halvorsen har uttalt, søker regjeringssamarbeid med AP. Jeg betviler ikke at SVs politiske intensjoner har mye godt i seg, men SV bruker byråkratiske metoder for å vinne makt og de lefler med AP-kapitalismen. Det er ingen løsning for forandring og her mener jeg at SV ligger mer på AP enn på RV.

I forrige nummer av «Opprør» skriver Jan R. Steinholt om «Moral og materi». Den artikkelen tar opp et sentralt poeng: Venstresidas samfunnsmoral eller verdensanskuelse. Jeg tror en urokelig samfunnsmoral må ligge i bunn av marxismen. Grunnen til dette er at folk vil ha en forandring, men de er livredde for å forandre hvis de ikke er 100 prosent sikre på hvilken vei vinden blåser. Tenk om den farer til høyre? Og det er ingen steder vi kan finne støtte, sånn f.eks. AKP fant støtte i Kina, Albania og marxisme-leninismen. Derfor må vi lage vår egen støtte, en samfunnsmoral. Hvordan denne skal se ut, er jo et spørsmål. Et forslag er å snu marxismen på huet, sånn at utopiet kommer først og så la utopiet være utgangspunktet for den marxistisk samfunnsmoralen. Når denne støtten er reist, og avhengig av hvor solid den er, vil risken for at partiet skal fare mot høyre reduseres mot null.

Når det gjelder det postmoderne eller relativistiske er det ikke noe hokus pokus. Poenget er at de verken har et solid utgangspunkt eller et mål. De er mer eller mindre retningsløse. Vi kan se på dem som stressete fugler som sliter med å lande. Nettopp derfor er det viktig med en verdensanskuelsen, eller en samfunnsmoral i bunn av marxismen, en plattform hvor postmodernister, relativister og andre kan lande. *Det mangler samfunnsmoralske landingsplattformer*. En relativist er en som alltid mener at sannheten avhenger av øynene som ser. Alt er relativt.

Imidlertid, når verdensanskuelsen også blir relativ, så kommer nihilismen som betyr at det ikke finnes noen moralske lover og deretter apatiet, og da flykter man forståelig nok fra virkeligheten. Enten inn Gud, en eller annen sekt, ut i løse lufta, eller lengre inn filosofiske irranger og spekulasjoner. Nå vil borgerskapets intellektuelle si at verden er da langt mer kompleks enn som så før de ramser opp detaljer og uvesentligheter og ikke tar fem øre for å kalle en marxist for en fundamentalist, et begrep de gjerne stempler på alle som slåss mot makta og det bestående. Dette er selvfølgelig ikke annet enn forsvar for sin egen mangel på noe å tro på, noe å kjempe for. Det er bare å spørre dem om deres politiske standpunkt, deres politiske mål og deres strategi for å nå målet og man får bekreftet at de enten tilhører liberalismen/sosialliberalismen eller at de mener at de ikke er politiske. Hvordan det går å ha en mening om samfunnet, uten å være politisk, er meg en gåte. Er det en ting vi bør lære av den antikke greske kulturen, og spesielt Platon og Aristoteles, er det at vi alle er politiske, bevisst eller ubevisst, og at det det er snakk om, er å våge et valg.

Jan Åge Gundersen
(alngunde@online.no)

Denne artikkelen, er i likhet med Gundersens artikkel fra Opprør 10-97 (Kampen om RV), en redigert utgave av flere artikler som har vært publisert på KK-fourm på internett.

Sosialistiske lærdommer og sosialistisk lærevegning

I «Lærdommer fra forsøk med sosialistisk økonomi» - gjengitt i *Opprør* for desember '97 og i Friheten 2/98, gjør Peder Martin Lysestøl (PML) et prisverdig forsøk på å dra igang en breiere diskusjon om sosialismens erfaringer og framtidssutsikter.

Framstillinga av Marx' tanker omkring det sosialistiske samfunnets grunnsteiner og PMLs merknader til ulike erfaringer fra forsøkene på å gi sosialismen et økonomisk fundament, kunne saktens trenge til noen korreksjoner og utdyping. Men det er neppe her vi finner de største meningsforskjellene.

Lysestøl reiser flere spørsmål som fortjener å bli diskutert for seg (f.eks. demokratiet under sosialismen). De får ligge til et seinere høve. I denne omgang skal jeg begrense meg til PMLs forsøk på skissering av det han kaller en «ny sosialistisk økonomi».

Verdensrevolusjon eller systemflikking?

Muligens kan det kalles teoretisk nybrottsarbeid når Lysestøl setter **Avskaffelse av imperialismen** som «betingelse nr.1 for ethvert sosialistisk forsøk».

Her er det mildt sagt uklart om imperialismen blir forstått som det den faktisk er; finansmonopolkapitalisme, eller som en tvilsom *politikk*. Uklarheten om dette blir ikke mindre når Lysestøl hevder at: «Målet må være å fjerne de verste trekkene ved kapitalismen og utvikle en sosialistisk økonomi som gradvis kan dekke folkenes behov og bygge strukturer som gjør det mulig med en samfunnsutvikling til enhver etter evne fra enhver etter behov.»

Kamp for en revolusjonær omveltning i Norge er heller ikke noen påtrengende oppgave fordi «Den sosialistiske strategien kan ikke knyttes til en snever målsetting om et sosialistisk Norge (RVs prinsippprogram 1997).»

Punktvis kan PML oppsummeres som følger:

- Sosialismen kan ikke gjennomføres i ett enkelt eller noen få land
- Sosialismen må bygges gjennom å fjerne de verste trekkene i kapitalismen
- Avskaffing av imperialismen er «betingelse nr. 1 for ethvert sosialistisk forsøk»

Dette må nødvendigvis bety ett av to:

Enten en fullstendig verdensrevolusjon som med ett slag avskaffer imperialismen, slik at det sosialistiske forsøket kan begynne

Eller tålmodig reformistisk arbeid på globalt nivå som gradvis fjerner «de verste trekkene ved kapitalismen», utjamner forskjellene mellom rike og fattige land osv. slik at imperialismen gradvis dør ut og åpner døra på vidt gap for sosialismen.

Det første alternativet er idealistisk og lite sannsynlig, ettersom revolusjonen mest trolig bryter ut ved imperialismens svakeste ledd, og i alle fall ikke smitter globalt og umiddelbart i alle land og regi-

oner. Det andre er god, gammeldags reformisme av reneste vann - med sterke islett av gamle Kautskys «ultraimperialisme» teori.

Kampen mellom to systemer

Sjøl om sosialismen i dag er fysisk utradert som statstype, **eksisterer kampen mellom de to systemene** som objektivt fenomen. Dette er og blir en av de grunnleggende motsigelsene i det som Lenin kalte for imperialismens og de proletariske revolusjonenes epoke.

Sosialismen - som Marx foretrakk å definere som proletariatets diktatur - er på mange måter en samfunnsordning som baserer seg på nødvendige kompromisser, ut fra erkjennelsen av at kommunismen ikke kan nås i ett sprang. Sosialismen er ingen ferdigstøpt greie, ettersom den er et nødvendig overgangssamfunn mellom kapitalismen og kommunismen. (Her må vi visst i våre dager tilføye *et eneste mulige* overgangssamfunnet.) Samtidig skiller dette systemet seg kvalitativt fra kapitalismen, det representerer ingen «glidende overgang». Sosialismen må bygge på visse grunnleggende prinsipper hvis det skal være i stand til å bryte ned restene av kapitalisme og bane vei for det klasseløse samfunnet.

Hvilke prinsipper snakker vi om?

Lysestøl nevner i sine ni punkter noen retningslinjer: Produksjon for å tilfredsstille folkets behov, arbeiderstyring i bedriftene, sterkere internasjonal samordning av kampen mot imperialismen, at alle skal ha rett til arbeid og at det må organiseres et kritisk demokrati. Disse punktene er det neppe uenighet om, sjøl om det sikkert finnes nyanser i forståelsen av noen begreper.

Autoritet og klassesdemokrati

Men samtidig er det verdt å merke seg hva Lysestøl *ikkenevner*. Han viser til Marx, men sier ingenting om at den gamle undertrykkerklassen må holdes nede med makt, og fratas enhver politisk og organisatorisk mulighet til å samle krefter til motangrep, slik Marx og Engels poengterte allerede i Manifestet (1).

I forbifarten legger han derimot fram ideer om «fri presse uavhengig av marked og partitilhørighet og valgordninger hvor folk får organisere seg slik de selv ønsker». Her er vel kjernes spørsmålet: Hvem er «folk»?

Han nevner ikke at sosialismen må ha folkevæpning og en sterk statsmakt som forsvar mot imperialismen (kanskje fordi imperialismen pr. definisjon alt er avskaffet?).

Han hopper lett over den nødvendige ideologiske, kulturelle og politiske kampen for å bryte ned de småborgerlige tradisjonenes makt og til fremme av en revolusjonær identitet, fostring av det nye, sosialistiske mennesket.

I den grad han snakker om det absolute prinsippet om sentral økonomisk styring og plan, er det som hensvisninger til Marx. I tillegg burde prinsippet om

statlig kontroll med utenrikshandelen vært slått fast, og at den sosialistiske staten bare i ytterste nødsfall kan spille hasard med sin framtid ved å akseptere kreditter og «bistand» fra imperialistene.

Men igjen: ettersom Lysestøls sosialisme eksisterer i en verden der imperialismen til tider er avskaffet, til andre tider ikke, kan diskusjonen lett bli noe svevende.

Den problematiske sosialismen

Begrepet sosialisme er problematisk fordi mye rart er heftet ved det. Historien har sett et utall av «sosialistiske» partier, bevegelser og retninger. Derfor foretrakk Marx og Engels å kalle seg kommunister. I dag må vi erkjenne at ord som «kommunist» og «kommunisme» er blitt gjenstand for tilsvarende babelsk forvirring.

Ikke desto mindre burde kjerna i sosialismens vesen ikke være vanskelig å fatte for den som vil forholde seg til marxismen som det den er: en vitenskap. Sosialismen er et nødvendig overgangssamfunn på veien mot kommunismen, et system for målbevisst «avkapitalisering» i økonomi, politikk, vitenskap, kultur osv. For å gjøre det helt tydelig poengterte Marx at dette overgangssamfunnet ikke kan være annet enn **proletariatets diktatur**.

Sosialismen dreier seg ikke først og fremst om fordeling, men om å gjøre produksjonsmidlene til samfunns-eie gjennom avskaffing av privateiendommen. Først da gir det mening å snakke om «fordelingspolitikk». Revolusjon og sosialisme er først og fremst en nødvendighet for å redde jorda fra krig og miljøkatastrofer, og for å utvikle menneskesamfunnet til et høyere økonomisk og kulturelt nivå. Sosialismen blir ikke drømmesamfunnet, sjøl om det langt vil overgå kapitalismen. F.eks. er sosialismen avhengig av å forholde seg til «negative nødvendigheter» som statens og verdilovens fortsatte eksistens. Målet for proletardiktaturet er litt etter litt å vingeklippe staten som administrator og å snevre inn de økonomiske lovenes aksjonsradius.

Sosialismen er et åpent klassesdiktatur, og slik må det være om vi ikke mener at vi kan ta spranget rett inn i kommunismen. Dette siste mener jo åpenbart ikke Lysestøl, samtidig som han ikke ser ut til å anerkjenne dette klassesdiktaturets nødvendighet.

Preget som vi er av det relativt sett vellykka og skjerma kapitalistiske demokratiet Norge, tenderer norske revolusjonære til å se for seg sosialismen som en perfektionert utgave av dagens borgerlige demokrati. Mange ser ut til å ha glemt barnelærdommen om at det ikke kan finnes noe reint demokrati, bare former for klassesdemokrati, avhengig av hvilken klasse som innehar statsmakta.

Den **virkelige** sosialismen, enten den i første omgang får form av et sosialistisk Norge/Skandinavia, Europa, Sør Amerika eller Russland, kommer til å befinne seg i en kamp på liv og død med imperialismen - og dette vil, enten vi liker det el-

ler ikke, komme til å prege de økonomiske prioriteringene, formene for politisk demokrati, graden av statlig byråkrati osv. Kritikken av det mangelfulle sosialistiske demokratiet i de historiske foregangslandene, har etterhvert sporet av til en allmenn, historieløs, anti autoritær kritikk av «makta» i alminnelighet. Disse «autonome» forestillingene ble gjendrevet av Engels for mer enn 100 år sia: «Men autoritetsfiendene krever at den autoritære politiske stat blir avskaffet med ett slag, enda før de sosiale betingelser som har fremskaffet den, er tilintetgjort. De krever at den sosiale revolusjonens første handling skal være autoritetens avskaffelse. Har disse herrer aldri sett en revolusjon? En revolusjon avgjøres av det mest autoritære som finnes; den er en handling der den ene delen av befolkningen påtvinger den andre sin vilje ved hjelp av geværer, bajonetter og kanoner, altså de mest autoritære midler man kan tenke seg; og hvis kampen ikke skal være forgjeves, må det seirende parti hevde sitt herredømme og ved hjelp av sine våpen sette skrekke i de reaksjonære.» (3)

Revolusjonen slutter ikke med oppstanden og maktovertakelsen - det er da den begynner. Revolusjonens første år vil være turbulente, fulle av konfrontasjoner, med tilhørende politiske, ideologiske og militære oppgjør. Det er i revolusjonære tider at skillelinjene trer fram: De man trodde var venner, blir fiender over natta. Nøyaktig hva som vil skje, nytter det ikke å spekulere i nå.

I dag gjelder det å forberede de subjektive forutsetningene for at revolusjonen kan virkelig gjøres - ikke i et «politisk korrekt» hundreårsperspektiv, men snarere i et ti eller tjuetårs perspektiv. Internasjonalisme blir viktigere enn noengang, ikke minst fordi Norge neppe blir sentrum for det revolusjonære utbruddet. Men vifting med «internasjonalismens» fane må aldri bli et påskudd for å glemme at revolusjonen i høy grad er et anliggende også for vår egen region, og at vårt mål *ikke* er å fjerne de verste trekkene ved kapitalismen, men å tilintetgjøre den.

Jan R. Steinholt

Noter

(1) «Proletariatet vil nytte sitt politiske herredømme til litt etter litt å rive all kapital fra borgerskapet og sentralisere alle produksjonsinstrumenter i statens hender, dvs. i hendene på proletariatet som er organisert som herskende klasse, og så raskt som mulig øke mengden av produktivkraftene.» ... «Den politiske makt i egentlig mening er en klasses organiserte makt for å undertrykke en annen klasse.» (Marx/Engels: Det Kommunistiske Partis Manifest, Oktober 1975, side 38.)

(2) Også dette ble langt på vei banket fast i Manifestet: «5. Sentralisering av kreditten i statens hender gjennom en nasjonalbank med statskapital og absolutt monopol.» Manifestet, Okt. 1975, s.38

(3) Friedrich Engels: Om autoritet, 1873

Bemerkninger til Lysestøl

Peder Martin Lysestøls omfattende debattinnlegg «Lærdommer fra forsøk med sosialistisk økonomi», inntatt i «Opprør» nr. 10/97 og «Friheten» nr. 2/98, er et bra bidrag i en nødvendig debatt for å utforme en bærekraftig sosialismemodell. Den er bygd logisk opp, har vesentlige ingredienser og jeg konstaterer at mange av hans tanker deles av NKPer, men at vi også på områder vurderer svært ulikt.

Den siste delen av Lysestøls innlegg er den mest aktuelle, som debatten bør dreie seg om, og som jeg vil søke å utvikle i et neste innlegg. Det er imidlertid en del i første rekke av Lysestøls innlegg vi bør avklare først:

SUKPs 20. kongress ble en vekker hvor den kommunistiske verdensbevegelsen spaltet seg opp. En del som hadde sett at aksjene var dalende, fant påskuddet til å søke helst sosialdemokratiske nye beitemarker. Andre kunne ikke forsone seg med virkeligheten og fornekta overgrepene, slik andre hadde fornekta Auschwitz. For egen del og blant de fleste fant man at kriteriet for en marxist måtte være en stadig søken etter bærekraftige løsninger og alltid være kritisk, selv til Marx. Slik ville man unngå religiøsitetens svart/hvitt-tenkning og utvikle selvbevissthet. Lysestøl kaller epoken «statsosialistisk» og finner den overveiende negativ. Jeg velger begrepet «halvsosialistisk» fordi eiendomsforholdene faktisk var sosialistiske, mens den andre delen, det sosialistiske demokratiet, ble maltraktert. Trass utilgivelige brudd på dette demokratiet og menneskeretter, inneholdt denne epoken så mye gjennomgripende positivt, som framtidige forskere vil slå fast, og vi må trekke lærdommer av nå.

I sin søken etter hvorfor det gikk galt, trekker Lysestøl fram den forserte industrialiseringa. Jeg tror de slutninger SUKP trakk, at denne måtte forseres for at landet ikke skulle bli offer for ny utenlandsk intervensjon og kontrarevolusjon, var riktig. Tungindustrien måtte bli primær, fordi den var basis for tunge våpen og maskineri til lettindustrien. Den nødvendige arbeidskrafta måtte hentes ved å rasjonalisere et ineffektivt jordbruk. Denne strategien lyktes, men de millioner som ble fengslet, sultet i hjel eller ble likvidert under denne oppbygginga, står som en utilgivelig skamlett i SUKPs historie. At Sovjetunionen ved hjelp av sin industrialisering ble i stand til å tilintetgjøre kapitalismens farligste spydspiss, det nazistiske Tysklands brutale horder som forårsaket 50 millioner menneskers død og invaliditet, kan ikke rettferdiggjøre overgrepene mot de russiske kommunister og andre som hadde sine meninger om hvordan ting burde gjøres. Vi kan konstatere at sosialismen har enorme iboende krefter. Mens f.eks. India - med et lignende utgangspunkt som Russland - ennå i dag sliter med analfabetisme og uverdige kår for folkeflertallet, kunne en kastret sosialisme i Sovjetunionen, etter en påtvunget krig som hadde rasert landets produksjonsapparat og drept 20 millioner av dets beste arbeidskraft, rykke fram og bli verdens nest største industrimakt og foregangsland på mange områder. Intet annet system som har måttet basere seg på bare egne ressurser, har klart noe lignende. Men systemet hadde svakheter som hindret ytterligere framganger både i teknologi og i menneskelige relasjoner, og det er disse hemningene som vi må ta ad notam og søke å unngå. Lysestøl peker på faktorer som ble forsømt. Bl.a. tilnærminga mellom by og land og mellom lagerarbeideren og ingeniøren. Nikita Krutstjov la vekt på dette og ble for brysom for de mer ortodokse privilegiekadrene. For øvrig vises til at Bulgaria ble det første land i verden der landarbeiderne fikk det bedre enn byenes arbeidere. Men faktum er dog at de støttet opp om de aller fleste av de antiimperialistiske frigjøringskampene rundt i verden, noe som gikk utover levestandarden i eget land. Litt inkonsekvens føler jeg i Lysestøls bemerkninger om at det ble lagt for liten vekt på forbruksvareindustrien, og samtidig kritisere en nesten «religiøs vekstfilosofi». Sikkert er nok at vårt iøynefallende konsum, som de heller ikke i Øst-Europa forsto var på den 3. verdens bekostning, bidro til at de higet mot de kapitalistiske «paradise». Om vårt eget medansvar for kollapset, og for å gjøre ting riktigere framover, tar jeg avslutningsvis opp i neste nummer.

Åge Fjeld

Bestill hefte om samerett og ressurskamp.

Bidragstyttere:
John Gustavsen
Frode Bygdenes
Heaika Skum
Svein Lund

Skoleringshefte fra AKP og RV i Troms og Finnmark
mars 1997
Utgitt av Røde Fane
Hefte kan bestilles av AKP 22 98 90 60 eller RV 22 98 90 50

NYTT NUMMER!

Røde Fane

TIDSSKRIFT FOR MARXISTISK TEORI OG DEBATT

Et nytt nummer av tidsskriftet for marxistisk teori og debatt er ferdig.

Det innholder disse artiklene:
- Kjersti Jacobsen: Innspill: Er spredt bosetting reaksjonært?
- Kapitalen-gruppa: Teorien om jordrenta
- Rolv Rynning Hansen:
Arbeiderklassen pulveriseres og forsvinner fra distriktene
- Frode Bygdenes: Hvem eier fisken i havet?
- Svein Lund: Retten til ressursanene i samiske område
- Rachel Haarseth: Rovdyr, markedsliberalisme - og urban logikk
- Solveig Aamdahl: Kampen om distriktene - før og nå
- Rolv Rynning Hansen og Frode Bygdenes:
Statens nærings- og distriktutviklingsfond
- Ellen Meiksins Wood: Arbeid, klasse og stat i verdenskapitalismen
- Johan Petter Andresen: Kapitalismen universal?
- Pål Steigan: Bruk hodet mot Hagen
- Marte Ryste: Bokomtale - En generasjon av kvikksølv
- Bøker fra Monthly Review

Bestill for løssalg av Erik Ness, tlf. 33180457/e-post:eness@online.no

Røde Fane kommer med 4 nummer i året.
Vil du abonnere, send kr. 180 til:
RødeFane, PB.124, Sentrum, N-3257 Larvik
Postgiro 0804 220 8478.
Skoleelever under 20 år: kr. 50.

Du finner Røde Fanes hjemmeside på internett på:
<http://home.sol.no/eness/ef.htm>

Revolusjon!

Postboks 3458 Bjølsen, 0406 Oslo

Ikke abonnent? Send kr.12,- i porto til postgiro 0801 4513206, og du fåret gratis prøvenummer hjem i posten. Husk tydelig navn og adresse.

Grappa Revolusjon! deltar i alliansen RV fordi vi mener at den revolusjonære venstresida trenger å forene kreftene omkring de viktigste kampoppgavene.

I tillegg til dette jobber vi for utvikling av marxist-leninistisk enhet, som forutsetning for å rekonstituere et kommunistisk parti i Norge. Uten et bolsjevikisk parti, ingen sosialisme.

Sjekk våre sider på internett!
<http://home.sol.no/~shoku/revolusjon.html>
Teori, internasjonalt, aktuell kommentar.

Regelmessig oppdatering
- minst et par ganger i måneden.

Venstre om!

Utgitt av Revolusjonært Forbund.
Nå kommer vi som månedsblad!
Bestill abonnement eller gratis prøveeksemplar fra:

Venstre om!
Pb 2718 Møhlenpris
5026 Bergen

.....

RV-materiell

Liste over materiell som kan bestilles fra RV:
Sendes til Osterhausgt. 27, 0183 Oslo eller faks til 22989055

Hefter:	Pris:
... stk. RVs prinsippprogram og arbeidsprogram.	kr 20,-
... stk. Studiesirkel på RVs prinsippprogram. (Arbeidshefte. Av Jørn Magdahl.)	kr 20,-
... stk. Erling Folkvord (red.) Livet bak murene	kr 40,-
... stk. Blod, svette og tårer. (RV-artikkelsamling om Reform 97, 44 s., Red. Finn Olav Rolijordet.)	kr 30,-
... stk. Energilandet Norge og den fattige verden (RV-studiehefte, 58 s., Av Knut Henning Thygesen).	kr 40,-
... stk. Oppløsningen av Jugoslavia - kampen om Bosnia-Herzegovina. (RV-studiehefte, 48 s., Av Peder Martin Lysestøl)	kr 40,-
... stk. RV krever 6-timers dag nå! (RV-hefte, 26 s., Av Nina Aakernes og Rune Soma)	kr 20,-
... stk. 20 år med RV i kommunistyrer og fylkesting - to år på Stortinget. (RV-bok, 240 s., paperback. Red. Aksel Nærstad).	kr 10,-
... stk. Eritrea -miljø og utvikling (RV-hefte, 24 s., Av Sigurd Jorde.)	kr 20,-
... stk. Fortsatt kamp mot EU!	kr 30,-
Nei til den utvida EØS-avtalen! (RV-hefte, 58 sider, Av Solveig Aamdahl)	kr 30,-
... stk. Ja, vi elsker. Studie i det nasjonale spørsmål.	kr 50,-

(RV-debattheft, 64 s., Av Jørn Magdahl)

... stk. Antirasistisk manifest	kr 10,-
... stk. Studiehefte om Klassekampen	kr 10,-

Løpesedler:

... stk. EU, EØS	kr 0.15
... stk. Kvinnepolitisk manifest	kr 0.30
... stk. Energi, industri og miljø program	kr 0.30
... stk. Tallenes tale er klar - Økonomiløpeseddel	kr 0.15

Skoleringsmateriell:

... stk. Reform 97	Gratis
--------------------	--------

Buttons:

... stk. buttons metall	kr 3,-
... stk. buttons tre	kr 30,-

Klistremerker:

... stk. med folk mot makta	kr 0.50
-----------------------------	---------

T-skjorte:

... stk. med folk mot makta	kr 60,-
-----------------------------	---------

Materiellista er ajourført: 23.10.97.
Bestillingen sendes til:
Navn _____
Adresse _____
Postnummer _____
Poststed _____

Aluminiumskunst i Høyanger

Samarbeid mellom arbeidarrørsla og kunstnarar er ikkje noko nytt i Høyanger. I 30-åra var fagrørsla med å skipe lokalavdeling av foreininga «Kunst til folket».

I 30-åra var fagrørsla med å skipe lokalavdeling av foreininga «Kunst til folket». Det er masse kunst på veggene i Hydrobedriften i Høyanger. Seinast 1. mai år brukte dei Geir Hjetland til å lage 1. mai-parolane deira. Det vart svært fine parolar som mange sette pris på.

I Høyanger har dei og eit svært aktivt kunstlag. Dei fekk nettopp kommunen sin kulturpris for arbeidet sitt. Dei har mellom anna oppretta eit kunstnarstipend oppkalla etter Gunnar S. Gundersen, ein ikkje ukjend kunstnar med røter i Høyanger.

Geir Hjetland, no busett i nabo-kommunen Balestrand er fødd og oppvokst i Høyanger og kjenner godt arbeidarrørsla og aluminiumsindustrien i heimkommunen.

– Faren min var aktiv i arbeidarrørsla, så eg har fått det inn frå bandomen, seiar Geir.

– Det er forresten ikkje fyrste gongen eg jobbar med liknande ting. Eg og fleire kunstnar-kollegaer arbeidde i 1980 på Hydrofabrikkane med å male og teikne arbeidarane og motiv frå fabrikkane. Dette var på den tida kampen for lokalsjukehuset i Høyanger var på det mest intense. Det enda med at eg mala hovudparolen i 1. mai-toget og stilte opp med ei sjukehusseng på hjul i toget for å vise støtte. Denne senga vart seinare sendt til sosial- ministeren og det fekk fyrstesideoppslag i Dagbladet, fortsett han.

Utradisjonelt materiale

Aluminium var lite brukt som materiale for kunstnarar og lite utforska til den slags. Geir meinte at det låg store moglegheiter i materialet. Dette burde og vere mogleg å unytte i ymse samanhengar som kanskje på sikt og kunne gi arbeidsplassar til heimbygda. Han kontakta Hydro som tente på ideen det same gjorde kunstnar-kollegaer, Høyanger kulturkontor og Sogn og Fjordane kunstsenter. Han fekk etter kvart i stand det som no er kjend som Aluminiumsymposiet; det fyrste i 1995, det andre 23. juni - 5. juli i fjor.

Her samlar han kunstnarar frå mange stader (helt frå Sør Afrika og Russland) for å utforske moglegheitene i materialet. Dette skjer inne på verksområdet og i delvis samarbeid med arbeidarane på verket, som syns dette er spanande. I samband med symposiet er det foredrag om faglege tema men og meir politiske. Mellom anna hadde Tron Øgrim i 1995 det etter kvart kjende foredraget «Dør Høyanger» der han snakkar om ny teknologi og arbeidsplassar. Samtidig er det såkalla «Friskift» – ymse kulturtilstellingar. Symposiet varer 14 dagar og vert avslutta med ei utstilling der kunstnarane syner kva dei har fått til. I år stod utstillinga i Høyanger Industristadmuseum i heile

sommar slik at innbyggjarar og turistar kunne sjå den.

Noko skepsis

Kommunen, Fylkeskommunen, Norsk Kulturråd, Hydro, Høyanger Næringsutvikling og fagforeininga støttar økonomisk opp om prosjektet. Fagforeininga

og fleire av dei andre sit og i styringsgruppa. Men det er og ein viss skepsis «på golvet» når det vert snakk om kunstnararbeidsplassar og så vidare. Arbeidarane opplever til dagen eit press på eigne arbeidsplassar.

Geir er og litt inne i prosjektet i Odda. Han seier at han og mange kunst-

narar no er opptatt av å vere med på å lage eit breiare miljø og å vere drivande krefter for å finne andre måtar å bruke metall på i industriell produksjon. For å få til dette må det eit samarbeid til med både industrien og fagrørsla.

Ottar Uglum